ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 180 գր.
» Դուռտաղ » 40 մէճ
Վեցամսեայ Կ. Պոլսոյ » 90 գր.
» Դուռտաղ » 50 մէճ
Իւրաքանչիւր թերթի գին 50 փր.
Գանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ, երկու անգամի համար 2 գուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կ'ըլլայ

ԱԱԱՔԱ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊՈՒՅԼՏԴԻՆՈՊՕԼԻՍ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կոսթէնի եւ Պոլցպուրկի կայսերական տեսակցութեանց պատճառաւ Ռուսիոյ եւ Բրուսիոյ կառավարութեանց մէջ ծագած պաշտօնական նեւրոյթ ունի։

Պերլինէն Օրինիան Նոսիոնալ լրագրին գրուած նամակ մը կը հաստատէ թէ Օրլոֆ իշխանն այս օրերս Պերլինէն մեկնած ժամանակ ցերմ վիճաբանութիւն մ'ունեցած է Գ. Գիսմարքի հետ։

Գուռ քարտուղարը կենալ կերպ մը յանդիմանել է զԳ. Գիսմարքի կոսթէնի սահմանքին թերադրած լինելուն համար, զոր անհասկանալի համարեալ՝ յայտնելով թէ Եւրոպայի մէջ նոր հակադրութիւններ եւ վտանգաւոր կնճռիւներ յառաջանալէ դուռ ուրիշ նպատակ չունէր։

Գ. Գիսմարք ինքզինքը սրդարտանելու աշխատել է՝ յայտնելով թէ իր դիտաւորութիւնները խաղաղական են։ Յետոյ վեհ. Ալէքսանդր կայսեր 'ի Լիւմարիա բրած քաղաքական ուղեւորութեան եւ Ռուսիոյ մէջ եղած ահեղ սպառազինմանց վրայ տիսարկութիւններ ըրել է։ Այն ատեն Օրլոֆի իշխանը չը կերպիս պատասխանել է թէ Ռուսիա նախապահեստ զգուշութիւններ ձեռք կառնու ամեն յարձակմանց դէմ։ եւ պաշտպանական դիրք միայն պիտի բռնէ մինչեւ այն որը՝ որ իր շահերն ուրիշ ընթացք բռնել պահանջեն։

Օրլոֆ իշխանին մեկնելէն ետեւ՝ կորչաքոֆ իշխանն ալ Պերլին գնացած ժամանակ նոյն դիրքը բռնած է։ հետեւաբար Գ. Գիսմարք անհանգիստ լինիլ սկսած է ընդարձակելի կառավարութեան այս ցոյցերէն։

Աւստրիոյ կառավարութեան նորընտիր արտաքին գործոց պաշտօնեայ Անտրասի կոմսին քաղաքական ծրագիրն ալ՝ որ Գերմանիոյ նոր կայսրութեան հետ սիրոյ գաշնակցութիւն եւ Ռուսիոյ նկատմամբ ալ անդրել հակազութիւն եւ նախատեսակ դիրք չաւորութիւն հիմ բռնած է։ Ռուսիոյ հետ տարաբերու հաւանականութիւնը կը մատնէ։ հաւանականութիւն մը որոյ ամենէն յարմարագոյն աւիթը կրնայ լինիլ Ալ.քայ կոմ մանաւանդ Սլաւոնական ինդիրը։ Սլաւոնական տարբերութիւն մը ծագի։

Անդրադարձ Թագաւորին հիւանդութիւնն եւ այս պատճառաւ իր հասարակաց պարտականութեանց կատարմանէն հեռի կենալու վիճակը շարունակելով՝ ընդ հանուր պատասխանատուութեան եւ գանազան գրոյցներու առիթ եղած է Անգլիոյ մէջ։

Վերջին գրոյցներուն նայելով թագէն հրաժարելու առաջարկութիւններ եղած են իրեն, կամ ինք ազատելի գիտաւորութիւն մը յայտնած է։

Մօտինակ Ամվերմայրը լրագիրը կըսէ թէ պաշտօնէից ժողովը քանիցս անգամ խորհեցաւ՝ բայց չկրցաւ համաձայնիլ այս առաջարկութեան վրայ։ թէ Թագուհին իր իշխանութեանց մէկ մասն իր զոհոժառանդ որդւոյն յանձնէ։ Թէ եւ հիւանդութեան ճիշդ վիճակը դիտակ դժուարին է։ բայց այսչափն իմացուած է որ իր մոռիմ ծառայներէն ու պաշտօնեայներէն զատ ոչ ոք կրնայ քովը մտնել։

Գաղղիոյ մէջ այս միջոցս յուղուած կարեւոր խնդիրներէն մէկն ալ հասարակաց կրթութեան խնդիրն է։ Կուզուի որ պարտաւորիչ, ձրի եւ աշխարհական լինի։ Առաջին կէսին վրայ ամեն մարդ համաձայն է։ բայց երկրորդ եւ երրորդ կէսերուն վրայ կարծիքները բաժնուած են։ Ձրի կրթութիւնը տերբա լինուն գանձուն վրայ պիտի ծանրանայ, կրնան։ ասկէց զատ, եթէ ձրի կրթութիւնն իրրեւ սկզբունք ընդունուի, հարստատ մարդիկ ալ ատակ չվճարելու համար իրենց զաւակները ձրի վարժարանները զրկել կ'սկսին։ Իսկ կրթութիւնը բոլորովին աշխարհականացնելու կէսին վրայ ան համաձայնութիւնն աւելի մեծ է։ Պէտք չէ։ կրնան, յանուն ազատութեան ազդեցիկ կրնաւորական միաբանութիւնները դատարարակութեան պաշտան կատարելէն։ Ե. ընտանեաց հայրերն ալ ատիպել որ իրենց զաւակները կրոնաւորաց դատարարակութեան չյանձնեն։ Ե. կրօնական կրթութիւնէ զրկեն։ Կրթութիւնը պարտաւորիչ թող լինի, ձրի ալ թող լինի։ բայց մի միայն աշխարհական թող չլինի կրնն։ Այս վերջին կարծիքը յաղթեց Սէնէ գաւառական ընդհանուր ժողովին մէջ։ Երկար եւ կերպ վիճաբանութիւններէ ետեւ միջոցէս որոշուեցաւ. որ կրթութիւնը պարտաւորիչ եւ ձրի լինի։ բայց ոչ բացարձակապէս աշխարհական։

Ամերիկայի Միացեալ—Նահանգաց մէջ Շերմանոյի Միշիկանի եւ Վիսքոնսինի ահագին հրդեհները առաջի ձգած են երկրին մարդաշատ քաղաքաց վրայ, եւ ամեն տեղ դղրուշութեանց խիստ միջոցներ ձեռք կառնուին հրձգութեանց դէմ։

Նիւ Եորքի եւ Սիրոքուզի մէջ հրատարակուած է ասոփիանութեան որ հրձիգ մը տեսած ժամանակնին անուիրապէս սպաննեն։

Գնարմանական Կազէթի տը լա Փրասս լրագրին խօսքին նայելով, Միշիկանի եւ Վիսքոնսինի անտառաց հրդեհը դեռ կը շարունակէ։ Միայն Միշիկանի մէջ տասանուվեց քառակուսի մղոն անտառ եւ տասնուչորս քաղաք եւ գեղ մոխիր դարձած են։

Նիւ Եորքէն ալ հետեւեալը կը գրեն։

«Միշիկանի եւ Վիսքոնսինի հրդեհներուն պատճառած սոսկալի կորուստներուն վրայ ազիկատար տեղեկութիւններ սառնալ կ'սկսինք։ Մեռելոց թիւը դեռ պրաշապէս յայտնի չէ։ բայց հաշիւներու անձինք ապրած կամ այրելէ ազատելու համար լիճերուն մէջ խեղդուած են։ Այնքան սիփոհանութեան արժէքը միլիոններու կը հասնի։ Հոգեպատարագ մարդիկ անապատան եւ. անուղղակի մնացած են։ Ցարսկայա չկայ ոչ ոք ապրողը դրած միջոցս բազմաթիւ մարդկանց էակներ անհետ թեռնէ կը մեռնին Վիսքոնսինի եւ Միշիկանի հեռաւոր սահմաններուն մէջ։ Եւ տակաւին ուրիշ դժբաղդներ նոյն վիճակին պիտի հանդիպին եթէ չատոյ օգնութիւններ չհասնին։

«Միշիկանի եւ Վիսքոնսինի հրդեհակից անտառներին Հիւսիսի եւ Վերին Լիճերուն վրայ ապաստաց ծուխն այն աստիճան թանձր է, որ Ալբանիա չոգ ենաւը ստանալ հինգ ժամ աշխատեցաւ. Մարբէթ քաղաքը դրաներու, թէ եւ իր կոչնոցներն եւ քրոնոմէթրը կը ցուցնէին թէ անոր առջեւն էր։ Շոգ ենաւին լուսաներները դիշեր ցերեկ վառ մնացին։

«Պարբոյ դատաւորը՝ որ Վիսքոնսինէն եւ հրդեհեալ անտառաց շրջանակներէն դարձած է. կը հաստատէ թէ եղած տեղերնց վրայ սարսռաց դատաւորներ չարիներ, եւ ասկէց զատ ոչ ոք ազատ մնաց։ Հաստատ մարդ մը ասաց թէ 2346 ոտքով տուգանքի, երկրորդն ալ երեք տարի բանտարկութեան եւ 2180 ոտքով տուգանքի դատապարտեցան։ դատաստանական ծախքերն ալ վճարելու պարտաւոր։

ՊԱՅՄԱՆ

Դուռս դուցած լրագրաց ճանչցուն ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրաց փոխարերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրին—Ցիսրէնին տիրոջ ուղղուի։ Ի. զուլիս Զինիկի խան. Մասիսի։ գրասենեակը։

Ճանաչուած ծանրքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պրիւսէլ 22 Նոյ. Իրիկուն.

Լրագրաց Ֆիգարոյ Ճանչցուն ծանրը Խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրաց փերարերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրին—Ցիսրէնին տիրոջ ուղղուի։ Ի. զուլիս Զինիկի խան. Մասիսի։ գրասենեակը։

Ճանաչուած ծանրքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Պրիւսէլ 22 Նոյ. Իրիկուն.

Լրագրաց Ֆիգարոյ Ճանչցուն ծանրը Խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրաց փերարերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրին—Ցիսրէնին տիրոջ ուղղուի։ Ի. զուլիս Զինիկի խան. Մասիսի։ գրասենեակը։

Ճանաչուած ծանրքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Պրիւսէլ 22 Նոյ. Իրիկուն.

«Այս փոքրիկնիս կիմանանք թէ խորհրդարանին այս աւուր նիստէն վերջը բարձրագոյն ժողովրդ. արքունի պարտանին ապրեւ. գանգատելով պաշտոնէից հրաժարումը խնդրեցին մեծաձայն ազգակցից ոչոյց մ'ալ հատարակոյին չինուիլ ենոց պաշտանատ առնելու հոգաւ։

Վիէննա 23 Նոյ.

Աւստրիոյ իշխանը կայսրէն ընդունելեցաւ եւ անձիկատէնոր պաշտանէութիւնը կալուէց։

Պրիւսէլ 23 Նոյ.

Քանի մը հազար մարդ. փողոցները կը պարարին երգելով եւ պաշտանէից պէմ չելով։ քանի մը տաներու ալ ապակիներ կոտրեցին։ Ի մէջ այլոց՝ Նոմանց երեսփոխանին տան ապակիները։ բազմաթիւ մարդ մեկ քանուեցան։ եւ. ոստիկանը հեռաչեակ կը ցրուի։ Դրուելի թէ շատ մարդիկ վիրաւորուած են։

Գերլին 23 Նոյ.

Երեսփոխանական ժողովը դրուեցաւ նոր օրէնքը միջոցական կերպիս ընդունեց։ Միանգամ նախագահն գրաժողական ատաւ։

Գերլին 24 Նոյ.

Երեսփոխանական ժողովոյ ճանչնաժողովը բանակին կարգութեան խնդրոյն վրայ խորհելով մինչեւ ցարդ՝ դարձ դրուած գրութիւնն ընդունելոց կարողութեան հաւանութեամբ։ այն է միջին հաշուով եռամեայ ծառայութիւն։ մարդ դէպ 225 մարկը ծախք։ եւ 401։369 մարդ։

Փարիզ 24 Նոյ.

Կը հաստատեն թէ շնորհոց ճանչնաժողովը Ֆերրէ եւ Ռոսէլ ազատաձ բարեւոյ խնդիրը (մահուան դատաստանը) չընդունեց։

Գ. Թիէր երկի հանդիսաւոր կերպիս ընդունեց Զինոյ դեսպանը։ որ Զինաստանի կայսեր կողմէն ցաւ յայտնեց եւ թողութիւն խնդրեց անցեալ տարի Բերլինի մէջ Դարդիացւոց ջարդուելուն համար։

Գ. Թիէր իր պատասխանին մէջ ըսաւ թէ Զինաստանի կառավարութիւնը պէտք է որ Եւրոպական տէրութեանց դեսպաններն ու հիւպատոսները յարգէ՝ եթէ կուզէ անոնց հետ բարեկամական յարաբերութիւններ ունենալ։ Ապէտ զատ ըսաւ թէ կուզէ որ Զինաստան. Ճեպոնն դեսպան մը հաստատէ Գաղղիոյ մէջ։

Պրիւսէլ 24 Նոյ.

Աղմուկը կը շարունակէ։

Գ. Բոմիէ կը յայտնէ։ Գ. Նթիանգ բանարարդեցաւ ոստիկանն։ Ռատիկատութիւն եւ պահպանն դիմուորները գլխը առած են։

Փարիզ 25 Նոյ.

Գ. Թիէր ըսուն դնաց։ որ քաղաքին նոր ամրութեանց չինութիւն

ներսն սկզբնաւորութեանը նեբկոյ ազիսի դոնու։

Բարէլ անուն լրագիրը պաշտօնական հրատարակեալ դաղարկեալ։

Լոնտրա 25 Նոյ.

Օսմ. Քոնս. 48։
» փոխ 1865 — —
» » 1869 54։
Անգլ. Բանկ. 93։
Ազիոն 17։
Սոնէր 41։

Լիվերբուլ 25 Նոյ.

Բամբակ, Մ. Ն. Օ. 10
Ծախուած 20000 հակ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դայսերական կառավարութիւնը խնդրութեան նպատակաւ գաւառագրքոյկ քաղաքաց կառավարչութիւնները (մէրրէզ միւթէսարֆիլըդ) վերջապէս ինչպէս նաեւ անոնց հետ կապուած համարակալի եւ քարտուղարի պաշտօնները։

Լէվենթ Հէրբերտ կը ծանուցանէ թէ Եւրոպայէն պաշտօնական Պատրաստ փաշան պաշտօնէն հանուած եւ անոր տեղ Նոյն պաշտօնատան Միւխթէյար Եուսուֆ պէյն Եւրոպայէն պաշտօնակոչ դրուած է։

Ցիշնալ լրագիրը կը ծանուցանէ նաեւ թէ Տրապիզոնի մէջ մանուածներուն մէջ մանուածներ երեւան եկած է։

Փոյէռան անցեալ հինգշաբթիէն 'ի վեր Պէշիկթաշի կողմը ծաւալեցաւ բաւական սաստկութեամբ։ Կրսուի թէ ուրբաթ օրը Տոլմապահճէի եւ Պէշիկթաշի կողմը 35 հոգի մեռած է։ 31ը Տաճիկ եւ 4ը Յոյն։ Շաբաթ եւ կիրակի օրերն ալ քոյէռայէ քանը-ուղներուն թիւը օրը 60ի հասած է մայրաքաղաքիս ամէն կողմը։ Բայց բարեբաղդաբար մեծ մասը կաղտաին, մանաւանդ անոնք՝ որ առաջին նշանները սկսելուն պէս կը փոխուին բժիշկ կանչել եւ պէտք եղած դարմանը ընել։ Ընդհանրապէս կը տեսնուի՝ որ առաղջապահական կանոնաց եւ ուսելեաց մասին դիտուչութիւն ընողներն ազատ կը մնան այս դըժնդակ աղտին հարուածէն։

ԳՈՍՏԱՆԴՆԱՒՈՒԹԻՒՆ

ԷՍՏԱՄԲՈՒԼԻՑ

15 Նոյեմ. երկուշաբթի իրիկուն 32 23
16 » երեքշաբթի առաւօտ
բացուելու 32 26
կէս օր 32 23

Ս. Գոլիս 16 Նոյ.

Սովրիթէ ժէնէրալի բամբակ Ա.Դ. լիր. 10 8
Բրէսի » » Օտ. լիր. 12,2
Երկաթուղեաց » Ֆր. 114.75
Փոխ. 1863 » » 334.50
» 1865 » » 339,50
» 1869 » » 276.23
Թրամուէյ » դուրուշ 552

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՈՒՐԲԱԹ ԱՒՈՒՐ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

ԺՈՂՈՎԸ

Երեսփոխանական Ժողովին իր օրթերեալ նստին մէջ որոշած էր որ վարչութիւնը մէկ կողմանէ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին ընտրութիւնը կատարել տալու ֆոնտայան ժամանակ մը ու կողմանէ յիշեալ սիմեոնին Աղգին հետ ունեցած յարաբերութեանց սահմանները յատուկ կանոններով որոշուին եւ ընտրութեան վաւերացմանէն առաջ այն կանոնները հաստատուին։

Կաթողիկոսական ընտրութիւնն յանձնելու համար կոստանդնուպոլսոյ վարչութիւնն ընտրութեան տեղեկագիրն ընդհանուր ժողովոյ ներկայացնելէ առաջ յարաբերութեանց մասնաժողովը հրաւիրեց Կիլիկիոյ կաթողիկոսին կեդրոնական վարչութեան հետ ունեցած յարաբերութեանց տեսչութիւնները ծրագրելու։ Արդէն ալ կատարեց իր պաշտօնը։ բայց վարչութիւնն Ատանայէն հեռագրոյ լուր առնելով թէ նիկոդոս եպիսկոպոսի քանի մը կողմնակիցք երկրին մէջ երկպառակութիւն հանելու հնարք կը նիւթեն, եւ թէ անոնց մերքնայութեանց առաջն առնելու եւ սրտերն անդորրելու համար հարկ էր նորընտիր կաթողիկոսին վաւերացումը չուշացուցանել։ որ յարաբերութեանց ծրագրին վերայ հաւանութեանց դատաստան վաւերացման դործը կրնար ուշանալ, եւ աւշանալէն ալ անդարմանելի նեղութիւններ ծագիլ։ ուստի դարձեալ հեռագրեալ նորընտիր Ս. Կաթողիկոսն եւ կոնդրատ Ժողովոյն Կիլիկիոյ սիմեոնին յարաբերութեանց նկատմամբ ըրած եւ ընելիք ամէն անօրէնութիւնները կատարելապէս ընդունելու պատրաստ է։ Այս խառնակութիւնն 'ի նեռին Քաղաքական Ժողովը ուրբաթ օրն Ընդհ. ժողովոյ ներկայացաւ։ եւ ընտրութեան եղանակին ու պարագաներուն վերայ տեղեկագիրը կարդալէ եւնոյն ատենագրութիւնը ցուցնելով՝ յարաբերութեանց խնդիրն նոր լծորդել եւ վաւերացումն անմիջապէս կատարել առաջարկեց։

Քաղաքական Ժողովոյ տեղեկագիրն եւ մանաւանդ նեռին նշանցած խոստմնագիրն առարկութեանց առիթ դանելը կը գոյնէին։ բայց եւ այնպէս քանի մ'երեսփոխան էֆենտիներ դարձեալ պահանջել սկսան որ Ընդհ. Ժողովը նախ յարաբերութեանց խնդիրը կարգադրէ եւ յետոյ վաւերացումն կատարուի ընէ։

Մինչդեռ այս կատարիչին թէ նորընտիր կաթողիկոսը Ս. Էջմիածնի մոր աթոռէն ձեռնադրեալ եպիսկոպոս մը լինելուն պատճառաւ, իր տեղն դէմ էր Կիլիկիոյ Կաթողիկութիւնն ընդունիլ։

Ս. Գրիգորիանց Հայն եւ անոր եւանէն Գեր. Խորէն Սրբազան հերքեցին այս առարկութիւնները։

«Այս ընտրութեամբ, ըսաւ Ս. Գրիգորիանցը, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մէջ չորս հարիւր տարիէ 'ի վեր կանոնաւած պատուակման եւ խորութեան ամբարտակ մը կը կործանի՝ Աւետարանի կամ որ նոյն է Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ոգւոյ, եւ պէտք է ուրախ լինինք սաստ հանար։ Կիլիկիոյ Ժողովուրդք Ս. Էջմիածնի սիմեոնէն ձեռնադրեալ եպիսկոպոս մ'իրենց կաթողիկոս ընտրելով՝ խորութեան ամբարտակն իրենց ձեռօք կործանեցին, եւ երկու տիտաց մէջ հաստատելիք յարաբերութեանց գործը դիւրացուցին։ Էջ՝ որ Էջմիածնի եպիսկոպոս եւ Ամենայն Հայոց Ս. Կաթողիկոսի փոխանորդն եմ. այս ընտրութեան մէջ Մայր Աթոռոյ հակառակ բան մը չեմ տեսներ բնաւ։ այլ ազգային եկեղեցւոյ միութեան ապահովութիւնը։ ուստի կաւելացրեմ՝ որ վաւերացումը կատարուի։»

Գեր. Խորէն Սրբազան ալ գրեթէ Ս. Գրիգորիանց Հօր ըսածները կրկնելով՝ նա ալ ուրախութիւն յայտնեց Էջմիածնայ եւ Սոյն սիմեոնի այսպէս իւրարու սիրոյ եւ միութեան ձեռք կարկառելուն վրայ, եւ յաւելցուց. «Իրրեւ Էջմիածնի եպիսկոպոս եւ իբրեւ Լուսաւորչի Ազգ. Կաթողիկոսին՝ իմ գոհութիւնս ու շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ եւ կրնամ ակնկալել՝ Մկրտիչ Սրբազան Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ։»

Խորէն Սրբազանին այս վերջին խօսքը ջերմ ծափահարութեանց առիթ եղաւ։

Այս յայտարարութիւններն ընդդիմախօսաց բոլոր առարկութիւնները ոչնչացուցին։ բայց անոնցմէ սմանք դարձեալ յուսոս իւր ու ոմնդել սկսան իրենց առարկութեանց մէջ։ որոյ դէմ Ընդհ. Ժողովը դրեթէ միաձայն բղաւելով՝ «Լուէ՛, փաստերդ՝ մի՛ դիր դոյէր։»

Ատենապետ վեր. Օտեան էֆէնտին՝ գովելի անկողմնակալութեամբ՝ մինչեւ վերջը կատարեալ ազատութիւն տուաւ ընդդիմախօսաց։ որ իրենց փաստաբանութեանց բոլոր մութերքն սպառելով՝ մէկ ըսածնին առաջն անդամ՝ յիշելէ զատ ուրիշ բան չկրցին ընել եւ վերջապէս խնդիրը քուէի դրուելով՝ 6ի դէմ 54 քուէով վաւերացումը կատարուեցաւ։

Այս կարեւոր խնդիրն այսպէս լուծուելէ ետեւ, Ընդհ. Ժողովը հարցաքննութեանց տեղեկագրին քննութեանն անցնելով որոշեց որ յանձնաժողովին առաջարկած գաղմանները մնաց Քաղաքական Ժողովոյ յանձնուի, որպէս զի նիթ անոնց մէջ անդորձելի կէտեր կան՝ տեղեկագրով մ'Ընդհանուր Ժողովոյ ներկայացնէ։

Կիլիկիոյ նոր կաթողիկոսին, ընտրութիւնն Ընդհ. Ժողովոյ կողմէն վաւերացուելէն անմիջապէս եւ բոլոր Ս. Պատրիարք Հօր եւ Վեհ. Յանան էֆէնտիի տարաբաղութեամբ շնորհաւորութեան հեռագիր քաղուեցաւ 'ի դիմաց Ընդհ. Ժողովոյ առ Ամենայն Տ. Մկրտչիչ Ս. Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ։

Յաւելք՝ որոյ կը ծանուցանենք թէ հանդուցեալ Դիւմիչեի Դատարան էֆէնտիի կրտսեր որդի Մեծ. Միքայէլ էֆէնտին Թիֆլիսի հիւանդութեամբ ուրբաթ իրիկուն իր մահկանացուն կնքեց՝ 'ի դառն տուք արտասուաց։ Յոյս ունիմ շնորհ պերպատանին։

Յուղարկաւորութիւնը շաբաթ օրը կատարուեցաւ։ մեծահանդէս չքոյ։ եւ մարմինը Յամբիա տարուելով իր հանգուցեալ հօրը քով ամփոփուեցաւ։ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ բակը։

Հանգուցեալին մայրն ու եղբարքն այս առիթիւ 1000 քսնոսլիսէ նուիրեցին Յամբիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն։

Սհաւասիկ Գեր. Խորէն Սրբազանին առ մեզ գրկած նամակը՝ զոր չարաչար աւուր թեւոյ յիշած ենք։

Պէշիկթաշ 11 Նոյեմ.

. . . Խմբագիր.

Ձեր պատուական թերթին 1862 թուին մէջ. կեղծանուն տարաբաղութեամբ յօդուած մը կը հրատարակէք 'ի քննադատութիւն մեր այն նամակին՝ զոր Պէկեան էֆէնտիին զինուորական հիւանդութեան մասին արտասանած ճառին առթիւ դրած էինք առ Մեծ. խմբագիրը «Արաղելին»։

Մեր նամակը քննադատել հաւատակոյ իրաւունքն է։ ուստի չեմք զարմանար եթէ ձեր Գ. Յուրը իւր իրաւունքն ուզած ըլլայ խծբծել մինչդեռ իրենք իսկ կը խոստովանի (մեր տկարութեան հակառակ) թէ «զինուորական խնդրոյն վրայ վերջին օրերս լրագրոց էջերը լցնող դանազան «յօդուածոց մէջ Նշանաւորներն ոչ-մեր զանեմք Գեր. Խորէն Սրբազանի «մէկ նամակը»։

Ուստի մեք 'ի բաց թողեալ Գ. Յուրին քանի մը անուսի տեսութիւնները, որոյ պատասխանելն անդամ տուերդ է մեղ, շատ կը համարիմք միայն այն կէտը շոշափել՝ որ բան իսկ ներկայ խնդրոյն՝ այսինքն կենսորատուութեան կը պատկանի։

Գ. Յուր կը դանդատի որ «Բիւրատեսն, Ազշարին, Ձերքէզին հորատահարութեան ներքեւ ճնշուելով տարաբաղդ Հայոց հոգուութիւն ընելու չեմք երթար։ բայց կը մնայ որ զմեզ մոլորաբարոյ պարաւանդողը՝ ո՛չ եթէ մեր հանդէսն է։ այլ այն հոխուական հանրաժանօթ պարանոցը, զոր ազգային հրամանաւ կը վարեմք անշուք եւ մեկուսի փոդոցի մը մէջ։ ինչ Գ. Յուր Բ-ոփդի աֆ-նէ կանուանէ։ կը մնայ որ տարաբաղդ Հայոց հոխուութեան երթալու համար՝ պէտք է բատ Սահմանադրութեան դուռաւորին բնաբուութեամբ հրաւէր մը։ որ մինչեւ ցարդ ուղղուած չէ։ եւ Գ. Յուր քա՛ղ զիտնալու է զայն՝ հրաւէր մը մեզ այս օրերս եղած է արդ արիւ յոգդայինդ ազարդարմենէն։ Գանաբերան գաւառին եւ Ֆուսմանեան իշխանութեանց այցելութեան գնալ առաջիկայ գարնան։ Ընդունելացանք յանձնարարութիւն ծանր պաշտօնը։ եւ «Բոսֆորի տիրանց։ վերջերս մեն զրկուելիս՝ խոզ ստոյգով բլայ Գ. Յուր. որ բնաւ չպիտի կարենայ ընկրկել մեր պարաւոց կատարմանէն եւ թրանսիրմանիոյ եւ Ֆուսմանիոյ մեր մերձակրօրոյ եղբարց հոխուարար 'ի դիւտ ելանելէն եւ 'ի փարոսի Սրբոյն Գրիգորի զնուտ վերագարձնելու անձնանուէր աշխատութիւնէն։

Այո՛, . . . Յանդգնիր. յոգուստ ծաղրին չափ դիտելը եւ մեր որ այժմ եւս Հայու արիւնը կը թափուի դժբաղդաբար։ Բայց թէ որ այժմ տարաբաղդ մը մէջ տուն կը հարէ՞ Հայ — — —

նալ հաշտ վեր հրէութիւն։ Ասասա՛ծ միայն գիտէ ։ ։ ։ Եթէ խաղաղութեան ժամանակ այսպէս, հապա պատերազմի ժամանակը։

Կը սոսկա՛մք ի հոչիւ առնուլ զիւնաց սրբեանուլա բաղդը։ Բայց եւ սակայն կը սոսկամք երբ կուսակցութիւն մը կը տեսնեմք զի պատերազմի ահաւոր գաչաին վրայէն կոլատէ գրաշել հարստահարութեանց դարմանը, եւ Հայու արեանց հատակացը մէջ կը յուսայ քանի մը Հայու արեան հեզամ դադրեցնել։ Յոսկալի՛ ոյնան ղ ժպտի տիրատիրութեան, զոր կ'ուզեն տիրաւնալ Հայու աղնիւ ասիանով ներկուած պատուանդանի մը վրայ։

Եթէ ա՛յդ բան տիրաւոր են, ա՛յդ բան քաջ, եւ ա՛յդ բան վատաւալ պատերազմական մոլեգին եռանդիս։ Փոխանակ մեր ատրարագդ գտուտացուցմէ այդ ատելի արեան հարկը պահանջելու (որոյ դէմ մեզի հետ իրաւամբ կը բողոքեն եւ մեր ցաւագին եղբարքը)։ չա՞տ գեբրին է այն քահանան՝ Պ. Յուրի զօրապետութեամբը տար 'ի ձեռն առնուլ եւ շահատակել 'ի յաւիտենական յիշատակ Ցանքիշութեան անձնազոհութեան։ Ինչո՞ւ կը դանդաղին։

ՅՈՒՍԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

---

1 Նոյ. 1871 Եկեր—Գափա։

Ազգասէր բարեկամդ իմ.

Աւետարեր (Հայ) բողոքական լրագիրը իր 44րդ թուոյն մէջ Նիկոմիդիոյ Կարապետ Դ. Գաբրիէլեանի տարագրութեամբ յօդուած մը հրատարակած է։

Մեծ. յօդուածագիրը ուզեր է պատասխանել իւր բողոքական տեր այն զրուցածոյն զէմ՝ զոր թաղիս մէջ Ամերիկայի Միսիոնարաց ազգկանց վարժարան մը բանալուն առթիւ գրած էի Մանգուսմէյի 1692 թուով։

Եթէ իր գրած պատասխանը չլինիլով իրեն զարձնէի՝ լաւ էր. բայց տիրաս չուզեց այսքանով գոհ ըլլալ. եւ թէ տունի պարտաւորութիւնս գիտ տալեց իւրը Հայոստանեայց եկեղեցւոյ մի վարդապետ հանչցնել իրեն Հայութիւնը եւ. Հայրենի եկեղեցին։ Մանաւանդ թէ 'ի սկզբան իւր յօդուածոյն կրնայանայ մեզ Պ. Կարապետ ըսելով թէ «բողոքականութիւնը իրեն համար ոմանց անդ արթուն ախոյեանները ունի, որոնք միշտ պատրաստ են անոր թշնամեաց դէմ ելլել ու անոր պատիւը պաշտպանել։»

Մենք ալ այդ կ'ուզէինք. զի այնպէս իմանայ թէ յոյսբողոքականութիւնը վարձեալ պաշտպաններ եւ պաշտպանեալներ ունի սոմին ուրեք՝ որանցմէ մին ըլլալ կը կարծուի մեր Նիկոմիդացի բարեկամը. որք կ'ուզուին 'ի շնորհուցս Ամերիկայի Պօղոս եւ Աւետարանական ընկերութեանց, եւ. ամենայն հաւատարմութեամբ որոշուց պաշտան կը վարին պարզամիաները Թիւրքիոյ Աստուծոյ եւ. Աւետարանի Շնորհութեան համարին։ եւ 'ի մի բան՝ յայտնել մեր բարեկամին որ ինքն ապահով բլլայ եւ դիտայ. զի եթէ Բողոքականութիւնը ախոյեաններ ունի, Հայութիւնն ալ նոյն վստահութեամբ դէմ իր մի Սուրբ Կաթողիկէ եւ Առաքելական Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ զարեւոր անոյշագոյն ճշմարտութիւնը ունի։ նոյն իսկ Ս. Աւետարանի հիմանց վերայ հաստատեալ. եւ իր փառն զրչի գէմ Հայկական պարզ սիրտ եւ միանձնութիւն։

Գիտով բուն թանգրոյն։

Մենք մեր հուրբական պարտաւորութեանց համաձայն իրեւ Հայ եւ իրեւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մի վարդապետ

Ձի տարուան մէջ երկու միլիոնի չափ եբիտատարդ կրթուած պիտի լինէր, եւ այս ալ խաղաղութեան ժամանակ միայն։

Ըստ մեր կարծեաց, Գեր. Խորին Սրբազան աւելի ճիշդ եւ աւելի մարմնամարտական ապացոյց մը առած կը լինէր եթէ Պարապետի գրած առանձնութեան գիմելով անանցմէ պաշտօնական հաշիւ մը քաղէր եւ մեզ այսպէս տեղեկացնէր։

Պատ. խմբ.

Աֆրիկէ եւ Մանգուսմէի միջոցաւ երկու. այլ եւ այլ յօդուածներով յորդորած էի Հայ ժողովուրդը՝ որ Ազգ. երիտասարդ բարեկիրթութեան հոգ տանին եւ Հայկական ոգւոյ դատարակութիւնը ապրեցնեն. փոխանակ իրենց փատատեն օտար քաջ լեցնելու եւ իրենց սրտիքն ապարին կիրթութեամբ մեծցնելու. ինչպէս իրենց ատակով Ազգ. փարտարանները սրինաւոր եւ յատաջադէմ ազգի մը մոցնել, եւ թէ՝ այլ եւս Հայ մանկտին ապարին չը յանձնեն եւ անոնց (ապարին) խնամքն ը. դուշանան։

Մեծ. յօդուածագրը պատասխանել ուզելով ըսեր է թէ «Մեր ցէրը այս խնդրոյ գործածած է փարիսեցւոց, Սադուկեցւոց եւ Հերոդէսի համար» եւ ապա ուէրցուցած է «Հարիւր. նամակագիրն ալ այս նշանակութեամբ կը գործածէ։»

Շատ ճիշդ է իր այս գտումը, որովհետեւ Տիեզերաց Փրկչին քարոզութեան ընթացքն մէջ ոչ Բողոքականութիւն կար եւ ոչ Բողոքական որ իրենց համար բաւած ըլլար, եւ իրենք ալ Փարիսեցի, Սադուկեցի եւ Հերոդէսեան եղած ըլլային, բայց հիմա բնաւ թող ասորկոյս չանենան որովհետեւ իրենք Բողոքականները եւ Պապականները վերջին ժամանակներուս մէջ Քրիստոնէական մի կամպանիէ եկեղեցիէն դուրս այդ տիտղոսին արժանացան իրենց հնարած այլանդակ վարդապետութիւններով եւ աղանդներով որոց առիթ եւ Քրիստոնէական Սիրելեցին Հայաստանեայց կը պատուիրէ իր հօտին զգուշանալ նոցա խմբէն։

Մենք ալ այս է որ կրնանք եւ խորհեցանք։

Շատ հեռու չէ, ասկէ 25—30 տարի առաջ էր որ Ամերիկացին Միսիոնարներ Պօլիս եկած եւ. ամենաբարեկիրթ ազգութեամբք յոռնախած են հայոց տունները՝— իրր Աւետարանի քարոզիչ, տարբեալ, գիտութիւնն եւ հայ ազգի բարեկամ, եւ. նը. պատակենութեամբն մնաց, մինչեւ որ ճշմարտութիւնն զօրաւոր ձեռքը՝ քաշեց մեկի առաւ նոցա երեսի քօղն, որոյ (Միսիոնարաց) տեսուկ քաղաքից տակէն ինկաւ ճիւաղն տարտարութիւն ժանտ, եւ բաժանեց Հայ ազգը երրորդ հարաւածով յանուն Բողոքականութիւնն։

Ի՞նչ էր այս Միսիոնարաց պաշտօնը։— Աւետարանի քարոզութիւն։—որո՞ւ համար եկած էին։—Հայ ժողովրդեան։

Այն ազգին եւ այն ժողովրդեան համար՝ որոյ Աւետարանական քարոզութիւն բոլոր Քրիստոնեայ ազգերէ յառաջ է։ այն ազգին՝ որ Թադէոսի եւ Բարթուղիմէոսի Ս. Առաքելոց քարոզութիւնամբ 'ի Քրիստոս Յիսուս աչխարհիս փրկչին հաւատաց ընծայեց, դեռ քրիստոնէութեան սաղմին տարիներու։ Այն ազգին՝ որ Ս. Լուսաւորչին Գրիգորիս Նիբոէսի. Պոնտացի, Աթանասիոսի, Ներսէսի, Շնորհալւոյ Աստուածամէր քարոզութեանց եւ վարդապետութեանց շնորհիւ վաստատեալ կը պանծայ զեր քան զամենայն եկեղեցիս Քրիստոնէիս։ 'ի մի բան, այն ազգին՝ որ 3978 այսչափ երկար դարեր սա տարիներ իր ազգութիւնը պահած, իր յատկական վիճակ լիչատակաց մնացորդ՝ իրր ապացոյց իր մեծութեան կանգուն, կը մնան Հայրենեաց ծոց, աչխարհի մեծկակ բաժնին տիրապետելով իրեն հարկատու կացուցած, հաւակ տրեմն իր տարբերի դանն ու թագը ստորին ձեռք թոնդերով միայն աչխարհիս փրկչին Յիսուսի ու Աւետարանն իր որոնն եւ դիխոյն վերայ ամուր ձեռք լուծած անոնցմէ վիճն մը-խիթարութիւն կը գտնէ։ այն հոգւով կ'ապրի 1870 երկոյր տարիներ իր մինակ եկեղեցւոյ պրոտեստանը տիրահոր, անընդարձն վտանգ քաջալերի, որոյ երկաթոյ, հրոյ եւ ջրոյ խաստութիւն հանգերութեամբ կը տանի, եւ վերջապէս 40 միլիոն ժողովրդեան թիւ 4 միլիոնի կ'իջնոյ. միայն այն Հայաստանեայց Քրիստոնէական եկեղեցոյ եւ. հայրենի աչխարհին տիրոջն հանար, որոց հետ անքակտելի կերպով կապուած է Հայութիւնն ու ազգութիւնն։

Այդ միթէ այս մի կամպանիէ եկեղեցին Հայաստանեայց կարգու մնացեր էր ամերիկացի Միսիոնարաց առաքելութեան պաշտօնին։

Ինչ բան պակաս թողած էին քարոզութեանց եւ վարդապետութեանց մասին Թադէոս եւ Բարթուղիմէոս եւ այլ հարիւրաւոր Ս. Հայրապետաց դասու որ այդ ձեր պաշտպանած Միսիոնարներդ նկան օձնեցին, թիւրեցին, պարդամիաները խաբեցին եւ. վատ ու նողկալի միջոցներով Հայութիւնը երրորդ ճիւղի մ'ալ բաժնեցին։

Այս, բարեկամդ իմ, այս քու պաշտպանած Միսիոնարներդ են որ եկան կրանի պատարուակաւ Հայութիւնն տրատրելից մէջ որամ ցանեցին. ազգութիւնը բաժնեցին, ինչպէս նաեւ. պապական. կղերը 1830 թին։

Հիմա ըսէ տանոյ եւ իրենց հետեւողաց թիչ անուն ատաւ է ։ ։ ։ ։

Ի՞նչ էր այս Միսիոնարացդ պաշտօնն ու. նպատակ ու. եթէ Աւետարանի քարոզութիւն էր արդէն Հայ ժողովրդը տատնց երկէք կարօտ չէր. նախ ձեր Միսիոնարներդ գալէս հայ ժողովրդին եւ հայ հղերէն Աւետարան ուսանելու էին. բայց եթէ նոր եկեղեցի մը կազմել էր. տարբ եւ ոչ իսկ պէտք ունէր Հայութիւնը. վասն զի իր եկեղեցւոյ հիմնադիր եւ գլուխ կը ճանչէ նոյն ինքը Յիսուս Քրիստոս։

Նոցա պաշտօն ու նպատակն յայտնի էր. պարդամիաներ թիւրել. որամ ցանել. Քրիստոնէական եկեղեցւոյ միութեան մէջ երկպառակութիւն ձգել, ազգը վրդովել, ազգին վիչտերը բազմացնել, նոր ցաւեր եւ վերքեր բանալ, եւ իրենք 'ի չնորհս այս վատ գործնեութեան իրր Աւետարանի պաշտօնեայ հանդիսան կեանք անցնիին։

Փարիսեցիք. Սադուկեցիք եւ Հերոդէս այս Միսիոնարներն աւելի ինչ կընեին։—Ոչինչ—եւ թէ՝ սոքա անոնցմէ աւելի բարամարակեցին. որովհետեւ Տէրը Փարիսեցոց Սադուկեցւոց եւ Հերոդէսի խմբէն զգուշանալ հրամայեց. այսօր նոյն իսկ Տէրոջը եւ Առաքելոց հաստատած եկեղեցին ալ նոյն կը հրամայէ Միսիոնարաց խմբէն զգուշանալ որ ժամանակիս մեղրաբերանց պաշտօն սենին՝ Փարիսեցութեամբ հանդերձ։

Հաստատեմ ըսածս որ հանգուցեալ

Գեորգ տա ուրեմն, բարեկամ, եթէ Հայ հս. քս ազգային պատանութիւնց. որ պիտի տեսնես Հայկէն մինչեւ այսօր 3978 երկար տարիներու չարք մը։

Այս պատմութիւնը ծայրէ 'ի ծայր կարդա եւ չուսամ պիտի ուշաթերիս եթէ՝ միտդ կիրդիրէ ազգս առաջնորդէ քեզ ճշմարտութեան։ եւ պիտի 'զգան տիմանաս թէ դու ալ այն Հայոց զաւակն ես, եւ օտար չես։

Այս, բարեկամդ իմ, դու օտար չես, իմ ես եւ իմ արիւնս. բայց օտարը զքեզ օտարացուցին, օտար ձեռքեր զքեզ խաբեցին քս մայրենի եկեղեցւոյ գիրկէն։

Առ կարդա անգամ մ'ալ քս հայրենի Ս. եկեղեցւոյդ պատմութիւն, յաւուրց Արդարս Հայոց մեծաց Արշտիշէսեանց թագաւորի, ոչ է Ցիսուսի Փրկչին Փրկութեան քարոզութեան օրերէն սկսեալ, եկ բնթերցիր մինչեւ այն վայր որ ալ անագորան ձեռքեր վրայ հասան, երեքի լուծեցին իմ եւ քս ազգութիւն, պապականութիւն եւ բողոքականութիւն երկու հերձուածներով։

Ճշմարիտ նոյը՝ պատմութեան այս վայրը առանց տրտատելի չէ կարող կարդալ, անմնալով հոյ ժողովրդեան կրած այն ահեղն ազէտից վրայ սա ալ աւելցած՝ օտարաց վատութեամբ։

Պատմութեան այս չոչափելի կէտերը նոցա գէմ յանիսան էր բողոքեն, եւ հոյն օր մը անտարակոյս լսելի ընել տալ պիտի իր տոս քաղաք աչխարհի առջեւ, եւ նոքա իրրեւ ճշմարիտ հաստատելոյ դպրիտակրնցուցիչ պիտի դատապարտուին իսկ դու, բարեկամ, այս քս ազգային եւ եկեղեցական պատմութիւնդ առ ու բաղդատէ Ամերիկացի Միսիոնարացդ պատմութեան հետ. թող որ իրենց խոսի ։ ։ ։ ասոնց դարձիր քս տրիւնդ քս ազգիդ եւ. հայրենեաց ձանէ որ քեզ չզլացան տալ հոգութիւնը, եւ եկ հանգիր մայրենի եկեղեցւոյդ գիրկը՝ որ զքեզ ծնաւ ճշմարիտ քրիստոնէութեան մէջ։

Այս է ճշմարիտ մարդութիւն, քրիստոնէութեան եւ նոյն իսկ հայութեան ճանրան, ասէ դուրս հայութիւն, ազգութիւն, հայրենիք եւ այն քարոզիչը աստուածութիւն Հ. եւ տարան ալ մենք չէ. միայն կընդունինք զինքը մեզ նման մարդ եւ մեր ընկերը, եւ այս իրր քաղաքակիցս ալ ազգ. իսկ երբ կուգաս իմ եկեղեցւոյս չեմէն ներս կը մնաս եւ հայկական պարզ սրտով՝ անկեղծորէն հայաստանեայց քրիստոնեական եկեղեցին կընդունիս՝ ան տանն կրանիմ թէ՝ ալ բոլորովին իմ եղ. եւ միշտ միշտ մեր եկեղեցւոյ գաներ բաց կը մնան բոլոր քրիստոնեայ աշխարհի առջեւ։

Եթէ ասով չհամազգուներար. քեզ սրիչ երանակաւ հաստատեմ ըսածս։

Հիսուս Խաչ։

Ռատոսթօնէն նոյ. 4 թուով հետեւեալը գրած է մեզ.

«Մերթ ընդ մերթ յոչ կամս ցաւաս դաւժեր ասալ կ'պարտաւորիմք Մասիսի ընթերցողաց որոնցմէ մին է հետեւեալը։

«Երիշաթիէն երէքշաբթի լուսնալոյս գիշեր. ժամը ալաթուրքա 3½ ին սատակիչներ հոգմի ատեն Շուկային կեդրոնը հրդեհ մ'եղաւ։ Երկու. մեհեանոց (մզկիթ) այրեցաւ։ Բայց բարեբաղդաբար այս մեհեանոցներուն մէկ կողմը եւ միւս կողմը առերակ ու հրապարակ լինելով, միւս կողմն ալ քարուկիր շէնք մ'կար, որ լաւ գիմանալով միայն երկու մեհեանոցները այրեցան, ապա թէ ոչ քաղաքը ամբողջովին վտանգի մէջ էր։

«Այս հրդեհէն եղած վնասը 1500 լիրայէն աւելի է կ'ըսեն։

«Յաւ 'ի սկզբան կ'գիկուցանեմ թէ Ս. Թադէոս եւ Ս. Խաչ թաղի ազգային գպրոցները գոցուած են, եւ աստուդինչքաչ ամենքն։ Պոլիս եւ ամենայն տեղ գնացած են։

«Կ'հաւատանեն թէ աւաջնորդական փոխանորդ Ցիմոթէոս վարդապետը, կաւատարութենէն անդամուելով՝ պատրիարքարան հեռագրեր է։ Եթէ մեր ստացած տեղեկութիւններն ըստացդ. են, ստանաւը Աղժ. վարդապետին սոսալ հիման վրայ դարձնէն եղած է։

«Բուրգարիս դատաւորը հրամարեցուելով՝ նոր դատաւոր մ'եկաւ։

«Ցարիններաւն գլխերը 28—30 դրչ է քիչէն։»

* * *

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԹՂԹՈՒԹՅՈՒՆ

Թագաւ. Խորհրդոյ Եկեղ—Գափայ

Ինգտատ թաղիս մէջ Նորոգ. կառուցանելի Հայկական աստուածաշունչ Ազգային վարժարանի վիճակահանութիւնն քաշուելու պայմանագրամբ որոշեն անցած է։ եւ որոյ յիսա Ճոպաս պատճառաբ սեպտ. ամսոյ վերջերը Ազգային լրագրոյ միջոցաւ պաշտօնապէս ծանուցինք՝ ուր եւս յայտնած էինք երկու ամիս եւս երկարաձգելնա։ այսմ՝ Ներկայիս սպասիս կ'ուզենամք յայտնելու. թէ՝ յաւտիկոյ գիկա. ամսոյ 5 կիրակի օրը ժամը 7—8 ին անպատճառ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի Թաղիս մանչ աղաչոյ վարժարանին մէջ՝ 'ի Ներկայութեան խորհրդոյս։ Թաղեցւոյ եւ հրաւիրեալ Հասարակութեան։

Վերոգրեալ օրը՝ յորում նահեսս Թաղիս Ս. եկեղեցւոյս անուան ասնամխոնութեան եկեղեցական հանդէսը կը կատարուի մեծաւ շքով։ հրաւէր կը կարդանք մեր սիրելի ազգայնոց որ՝ իրենց փափաքելի այցելութեամբ բարեհաճին ներկայ գտնուիլ։

Մնամք ամենայն յարգանաք

Ի գլխոյ թաղական խորհրդոյ

Աստուածատուր Բ. Աստուածատուր

Հովսեփաշահ Բրէյէան Յովհաննէս Աւետիսեան

12 Նոյեմբեր 1871

Ի Թաղ. խորհրդ արամն

Եկեղ—Գափայ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ Յ. ՄԻՀԱԼԷԻ ՍԷՐ

Մեծանուն Պ. Միշել Գոպդիսոյի գիւտականին ոյժ նշանաւոր հեղինակութիւնը՝ կոր Հայիրէնի թարգմանած է արժանայարգ Աբրահամ Էֆէնտի Մուրատեան, թերթ ու թերթի աբզուելի եռտ. աւարտած է. ամբողջապէս հրատարակուած է։

Կը ծախուի Պոլսոյ հայ դրամատուաց քով ի գին մէկ քառորդ լիրայի Օսմանեան։

Թերթ. առ թերթ առնողներն ալ կրնան իրենց պակաս մնացած թերթերը գտնել նոյն դրամատուաց քով հատը 40 փարայի։

ԴԱՂՏՆԻՔ ՍԻՐԷՀԱՐԳԱՅ ԿԱՄ ԱՐՔԱՅԱՆ ԱՇԽԱՐՀՈՒՆ

Ա. ՀԱՏՈՐ

Այս վիպասանութիւնը հինգ հատորէ պիտի բաղկանայ, որուն Ա. Հատորն արդէն հրատարակուած եւ Բ. Հատորն ալ մօտիկ տակ է, որ մատ օրերս պիտի հրատարակուի։

Ամբողջ գործն դէմն է բաժանորդաց համար մէկ ոսկանի մէկ։

Խրատանչիւր հատորը մէկ քառորդ ոսկի։

Բաժանորդագրութեան ստանձնեն Զարմանդ Ճրլոր եօդուլու Յարութիւն տպա Մարդարեանի 25 թիւ Գրատունը. Մահմուտ-փաշայ պոյտի Մանուկ աղային 208 թիւ խանութը. եւ բոլոր Հայ դրամատուաց քով հատով կը ծախուի։ Խ. Գ. Ա.

ՕՐԱԳՈՒԹՅՈՒՄ

Կայսերական զօրոց համար 25000 ղոյդ խնամ իւր ըսուած բարդէ դարպասին գնահատութիւնը ի զարդ պիտի գրուի յառաջիկայ երեքշաբթի օրը Դեկ. 16 ին 'ի Տարի Գուրան։

Ուստի յիշեալ վճռաւորը մատակարարել ուզող վաճառականք, որոնք է. որ յիշեալ օրէն յառաջ Յպարապետի Դուռը վաճառականաց յատկացեալ սենեկին մէջ կոխուած եւ յիշեալ վաճառքին վերաբերեալ եղած պայմանագրերը գան եւ ալքէ անցուցնեն։

11 Նոյեմբեր 1871
Ի Դուռն Յպարապետի

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Ի. Ս. ԽՐԻՄԻԱՆԱՆ.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՈՒՍԱՐՈՒՆ
Գ. ՊՕԼԻՍ ՁԻՆԻՒԻ ԹԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1871 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 16 ԵՇՈՒԲՇԱԹԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ Ե ՆՈՐ ԿԱՐԳԱՑՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՍՓՈՐԷՆ ԷՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐԸ

Յամ թիւ — Իզմիրոյեան Էջերէ

2 1 Սենիմանալէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ, Եէնիքէօյ, Պօյաճըքէօյ, Բ. Հիսար։
2 15 19 Եէնիմահալլէէն Մէզարլըբուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սիմէնա, Էմիրկէն, Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ։
3 25 Եէնիմահալլէէն Մէզարլուբ, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Հիսար, Պէպէք։
3 30 20 Իսմէլի եւ Անատօլու Դամազէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Պօյաճըքէօյ, Բ. Հիսար, Պէպէք, Վանիքէօյ, Օրթաքէօյ։
4 30 18 Եէնիմահալլէէն Մէզարլուրն. Պէօյիւք. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սիմէնա, Էմիրկէն, Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիք (Ուրբաթ օրերը Դուզ. ալ)։
3 30 19 Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Սիմէնա, Էմիրկէն, Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ. (Ուրբաթ օրերը Պէյլէրպէյի)։
7 3 Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Գանդիլա, Բ. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւուտքէօյ, Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ, Դուզկունճուք, Պէշիքթաշ, Իսթանպուլ։
8 45 25 Եէնիմահալլէէն Մէզարլուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Բ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ, Գալաթիա։
9 45 6 Պէօյիւքտէրէէն Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Պօյաճըքէօյ, Հիսար, Արնաւուտքէօյ, Դուրբուլէյմ, Պէյլէրպէյի, Օրթաք, Պէշիկթաշ։

Արնաւուտ էջերէն

2 15 22 Արնաւուտքէօյ, Դուրբուլէյմ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։
2 45 4 Արնաւուտքէօյ, Դուրբուլէյմ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գալաթիա։
3 15 6 Արնաւուտքէօյ, Դուրբուլէյմ, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ, Գալաթիա։
3 45 22 Արնաւուտքէօյ, Դուրբուլէյմ Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։
4 30 4 Արնաւուտքէօյ, Դուրբուլէյմ, Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ, Գալաթիա։
5 15 18 Արնաւուտքէօյ, Դուրբուլէյմ, Օրթաքէօյ, Դուզկ. Պէշիկթաշ, Գալաթիա։
10 15 22 Արնաւուտքէօյ, Պէյլէրպէյ, Դուզկունճուք։
10 45 4 Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։

Ազատան էջերէ

2 28 Պէօյիւք, Պէյքօղ, Բաչտպաշ, Գանդիլա, Ա. Հիսար, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Դուզկունճուք։
2 15 5 Վանիքէօյէն, Զէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Դուզկունճուք, Գալաթիա։
2 45 17 Պէօյիւք, Պէյքօղ, Բաչտպաշէէ, Գանդիլա, Ա. Հիսար, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Դուզկունճուք, (Ուրբաթի օրերը մատ 3 ին)։
3 15 24 Պէյքօղ, Բաչտպաշէէ, Գանդիլա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Զէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Դուզկունճուք, (քացի ուրբաթէ)։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐԸ

Ե-րոպոյեան Էջերէ

3 45 5 Գալաթիա, Իսկիլիսար, Պէշիքթաշ, Դուզկունճուք, Օրթաքէօյ, Պէյլէրպէյ, Արնաւուտքէօյ, Գանտիլլի Բ. Հիսար, Գանդիլա, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Պէյքօղ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ։
4 19 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Պէպէք Բ. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ։
5 45 25 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ, Արնաւուտքէօյ, Բ. Հիսար, Պօյաճը, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Պէյքօղ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարլուրնու, Եէնիմահալլէ։
7 30 6 Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Բ. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ։
10 48 Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարլուրնու, Բ. եւ Ա. Դամաք։
10 15 1 Պէշիքթաշ, Բ Հիսար, Պօյաճըքէօյ, Եէնիքէօյ, Պէյքօղ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ։
10 30 28 Օրթաքէօյ, Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ, Սիմէն, Եէնիք, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարլուրնու։
10 45 19 Պէշիքթաշ, Օրթաք, Արնաւ, Պօյաճը, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ։
11 10 Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Մէզարլուրնու, Եէնիմահալլէ, (քացի ուրբաթէ)։
11 20 20 Դուբուչէյմ, Պէպէք, Բ. Հիսար, Էմիրկ, Եէնիք, (Ուրբաթի օրերը Թարապ, Պէօյիւքտ, մատ 11ը 10 անցած)։

Եէնիքէօյ էջերէ

3 22 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ։
3 45 4 Ուղղակի Արնաւուտքէօյ։
9 15 22 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Դուրբուչէյմ, Արնաւուտքէօյ։
9 45 4 Գալաթիա, Պէշիքթաշ, Օրթաքէօյ, Դուրբուչէյմ, Արնաւուտ։
11 15 22 Գալաթիա, Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ։
11 45 5 Պէշիքթաշ, Դուզկունճուք, Դուրբուչէյմ։
11 45 6 Օրթաքէօյ, Արնաւուտքէօյ։

Ա-ի-կան Էջերէ

4 15 28 Դուզկունճուք, Պէյլէրպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Արնաւուտքէօյ (Բացի ուրբաթէ)։
9 30 20 Դուզկ. Պէյլէրպէյի, Զէնկէլք. Վանիք. (Բացի ուրբաթէ)։
10 30 17 Դուզկունճուք, Պէյլէրպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանդիլլի, Ա. Հիսար, Գանդիլա, Բաչտպաշէէ, Պէյքօղ, Պէօյիւքտէրէ։ (Ուրբաթի օրերը մատ 10 ին)։
11 21 Դուզկունճուք, Պէյլէրպէյ, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Հիսար, Գանդիլա, Բաչտպաշէէ, Պէյքօղ։
11 30 4 Գալաթիա, Դուզկունճուք, Պէյլէրպէյի, Զէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱՍՈՒԹԵԱՆ
16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
(ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԱՏ 100 ԳՈՒՐՈՒՇԵԼՆ)

Լոնտրա 3 ամիս գուրուչ 108գ — 109
Մարսիլիա » 23,80—24,10.

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ընդհ. փիրա	գուրուչ	109 12
Նաբոլէոնոսկի	»	87 10
Իմբէռիալ ռուս	»	89 15
Բերլինի	»	54,27
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինգնոյ	»	104 30
Պլենտ	»	117,20

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԱՐՄՏԻՒ

Ցորեն կարծր	Պէսարապիա	33	—35
» »	Ազապ	34	—36
» »	Պայտըք	32	—33
» »	Պուրիակ	32	—33
» »	Թէքիրտաղ	31	—33
Խակուզ	Ազապ	32	—34
» »	Պէսարապիա	—	—
Կիրքա Թուրնա		29	—34
Ցորեն Խակուզ	Պուրկաց	—	—
Վառնա		30—32	
» »	Պայտըք	28—30	
Սիլիստրիոյ Թուրնա		14գ—15	
» Անատոլ.		»	
Դարի Թուրնա		13—13գ	
» Անատոլ.			

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

ԹՈՂԱԿ ՁՈՐ

Պուրսա	գուրուչ	260—320
Անատոլու	»	115—125
Պոլսոյ		
Լատիկէ	»	
Յաֆան	»	

ԲԱՄՊԱԿ գուրուչ

Կէրմէ	հատը	9գ —
Իզմիր	»	10 —
Վառնա	»	8գ —
Պարսկաստան	»	6գ—7
Վրաստան	»	6գ—7

ԲՈՒՐԴ

Անատոլու լուացուած	հատը	14գ—15
» չլուացուած	»	8—8գ
Ռումելի լուացուած	»	15—
» չլուացուած	»	8գ—7գ
Վրաստան լուացուած	»	12գ—
» կիս		— —
» չլուացուած	»	— —
Տոպրակա	»	10 —
Խակի Շէրիր	»	9գ—

ՄԱԶԸ

Պարսկաստան	հատը	11գ—
Անատոլու	»	10գ—
Ճերմակ	»	7—8

ՃԷՐԻ

Դալգերի Ա. տեսակ	հատը	20—20գ
» Բ. »	»	19գ—
Լինկերիս »	»	— —
Թոզաք »	»	18գ—
Ալէէր »	»	17 —
Նոզդան »	»	16—17
Զորաւ		16—17

ԹԻՆԹԻՆ

Էնկլիս	հատը	40 —42
Գոստանդնոյ	»	—
Պէյրութ	»	—
Զէրքէզ	»	—
Վան	»	22 —23

ԱՅԾԻ ՄՈՐԹ

Ամասիա	7	—10կտոր	ՃՀ 0·1.
Եոզկատ	8	» »	»
Սիվաս	»	» »	»
Էրզրում	9	» »	»
Դոլուգէրի	»	» »	»

ՁԼԹ

Մուտանիա	հատը	Եգ —
Ալէպպո	»	7 —
Սաղրզ	»	10 —
Միսէրի	»	7 —
Պրինձ թոզաթ երկրին մէջ		9գ—10
Յայէպ Գոսթանդզոյ	հատը	—
Աֆիոն	»	235 —240
Գիմիրք	»	28 —34
Ցուսամ	»	4 —4գ
Նատաս Անատ.	Գիլէ	30 —33
» Բաւմէլի	»	—
Մոհաքա Գարակ. Գլշտ	»	48 —58
Գրուսա		38 —42

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խուհմի Բիրա. տեսակ 100 հատ.	գուրուչ	1100—1000
» Բ. »	»	
Եէմէն	»	16
Շաքար փոյի Պաղդ. Գոգ.		260—262
» » Գարպ.	»	—
» գլուխ Գարպ.		290—295
Ջայ Բոնկոս	հատը	20 —22
» Եկրօ ծարկ	»	45 —70
Անոպ (գալոշ)	դինար	1030—1050
Պղպեղ (պիպէր)	հատը	10գ—
Լիզակ (լիմոն) Պէնիալա	»	135 —170
» » Մատրաս	»	— —
Զինք տախտ 100	հատը Ֆր.	70 —
Եղկոմի ձոլաձեւ		61 —62
» տախտակ		100 —
» կեռնեցու		64 —66
Քաֆֆինա		—
Բրինձ Լատիրոյ 100	Քիլ. Ֆր.	45
Կարագ եղ Ամսոյ	գրշ.	13 —14
Խամիաց	»	32 —35